

Skörd av slåttervall 2006

JO0606

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
A Administrativa och legala uppgifter	2
A.1 Ämnesområde	2
A.2 Statistikområde	2
A.3 SOS-klassificering	2
A.4 Statistikansvarig	2
A.5 Statistikproducent	3
A.6 Uppgiftsskyldighet	3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8 Gallringsföreskrifter	3
A.9 EU-reglering	3
A.10 Syfte och historik	3
A.11 Statistik användning	4
A.12 Uppläggning och genomförande	4
A.13 Internationell rapportering	4
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B Kvalitetsdeklaration	5
B.0 Inledning	5
B.1 Innehåll	5
1.1 Statistiska målstorheter	5
1.1.1 Objekt och population	5
1.1.2 Variabler	6
1.1.3 Statistiska mått	6
1.1.4 Redovisningsgrupper	6
1.1.5 Referenstider	7
1.2 Fullständighet	7
B.2 Tillförlitlighet	7
2.1 Tillförlitlighet totalt	7
2.2 Osäkerhetskällor	7
2.2.1 Urval	7
2.2.2 Ramtäckning	7

2.2.3	Mätning	7
2.2.4	Svarsbortfall	7
2.2.5	Bearbetning	7
2.2.6	Modellantaganden	7
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	9
B.3	<i>Aktualitet</i>	10
3.1	Frekvens	10
3.2	Framställningstid	10
3.3	Punktlighet	10
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	10
4.1	Jämförbarhet över tiden	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	11
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	11
5.1	Spridningsformer	11
5.2	Presentation	11
5.3	Dokumentation	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Upplysningstjänster	11

A Administrativa och legala uppgifter

A.1 Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS).

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik Sveriges officiella statistik
gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se
http://www.scb.se/templates/Standard_55322.asp

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation:	Jordbruksverket
Postadress:	551 82 Jönköping
Besöksadress:	Vallgatan 8
Kontaktperson:	Ann-Marie Karlsson
Telefon:	036 - 15 59 33
Telefax:	036 - 34 01 96
E-post:	fornamn.efternamn@sjv.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Gunnel Wahlstedt
Telefon: 019 - 17 62 45
Telefax: 019 - 17 64 17
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Ingen formell EU-reglering finns men uppgifterna efterfrågas ändå från Eurostat.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterresultaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Dagens huvudsyften är att vara grundkälla för uppskattning av vegetabilieproduktionens storlek samt att uppfylla statistikkraven från EU. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna. Även uppgifter om foderväxtskörd används i kalkylerna.

Under 2002 började åter uppgifter om vallskördens storlek att inhämtas. Före dess hade inte någon heltäckande officiell statistik om vallskörden framtagits sedan 1992, då de objektiva skördeuppskattningarna senast utfördes i full utsträckning. Under åren 1993-1997 gjordes endast viss provtagning i första skörd av slåttervall. Undersökningen genomförs numera som postenkät med insamling av uppgifter direkt från lantbrukarna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över skörd av slåttervall utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd).
- SCB: Rapportering till Eurostat. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp och beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag), planering av försök, underlag för kalkyler m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Skördestatistiken för slåttervall baseras sedan 2002 på en postenkätundersökning till ett urval av företag som odlar minst 0,5 hektar av grödan. År 2006 ingick 1 000 företag i urvalet.

De företag som ingick i urvalet fick i september undersökningsblanketten med anvisningar. En första påminnelse sändes ut i oktober och en andra påminnelse med ny blankett utsändes i början av november. Jordbrukare som inte svarat via post kontaktas per telefon.

Redovisning sker av hektarskörd och total första skörd, hektarskörd och total skörd av återväxt samt hektarskörd och total skörd för hela den inbärgade vallskörden. Vid flera återväxtskördar är dessa sammanslagna och redovisas som en återväxtskörd. Dessutom redovisas den totala vallarealen med uppdelning på slåttervall respektive betesvall. Skördeuppgifterna redovisas omräknade till standardvattenhalten 16,5 procent. Undersökningen har begränsats till att endast omfatta första skörd av slåttervall, samt återväxt. Återväxt som tillvaratagits genom bete eller rena betesvallar ingår inte. Det är alltså inbärgad skörd som skattats. Resultat publiceras på våren året efter uppgiftsinsamling, när slutliga arealer föreligger.

Vid skattning av total skörd används arealer från lantbrukets företagsregister. Dessa arealer reduceras, med hjälp av uppgifter som insamlats i undersökningen, för arealer använda som betesvall och för vall som ej utnyttjats.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering till Eurostat sker en gång per år i form av Excel-tabeller via e-post. Se även under A.9. Till Nordisk statistisk årsbok sker rapportering en gång varje år i form av Excel-tabeller via e-post.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

En utökad samordning av undersökningen med övriga skördeundersökningar planeras.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2006 års total- och hektarskördar för slåttervall, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som samlas in via en landsomfattande postenkät med telefonuppföljning till ett urval bestående av 1 000 jordbruksföretag.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2006 för förstaskörd, återväxt och total slåttervallsskörd
- totalskördar 2006 för förstaskörd, återväxt och total slåttervallsskörd
- arealfördelning slåttervall och betesvall

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av slåttervall under 2006 och som detta år brukade mer än 2,0 ha åkermark. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verk-

samhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha)
- areal betesvall (hektar och procent)
- ej utnyttjad vallareal (hektar och procent)

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet
- antal svarande jordbruksföretag
- antal jordbruksföretag i bortfallet
- areal förstaskörd (hektar)
- totalskörd för förstaskörd (ton)
- hektarskörd för förstaskörd (kg/ha)
- hektarskörd för återväxt (kg/ha, på total vallareal)
- totalskörd för återväxt (ton)

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen i urvalet:

- Aktuell vallareal vid eventuell avvikelse från den förtryckta urvalsarealen
- Arealen slåttervall som skördas som hö, hösilage, ensilage eller direktutfordras
- För skördemetoderna hö, hösilage och ensilage inhämtas uppgift om total skörd i ton eller m³. Informationen inhämtas för första skörden och även för var och en av eventuella återväxtskördar.
- vattenhalt alternativt torrsubstanshalt (procent)
- balvikt och balstorlek (kg och cm)
- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton och kg/ha)

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen *totaler*, t.ex. totalskördar och *kvoter* t.ex. hektarskördar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker för riket och uppdelat på län och produktionsområden. Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i "Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för slåttervall totalt, samt uppdelat på första skörd och

återväxt.

1.1.5 Referenstider

Kalenderår

1.2. Fullständighet

Undersökningen innefattar ej variabler rörande obärgad areal, kasserad skörd och inte heller skördens kvalitet, vilken kan variera mellan olika år och påverka skördens användbarhet.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-
insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av
jordbruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark och minst 0,5 hektar vall. Från
och med 2004 års undersökning används det aktuella årets uppgifter om
jordbruksföretag och grödarealer som underlag för urvalet.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till
grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda
områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen.
Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2006 års undersökning uttogs totalt 1 000 jordbruksföretag, som har
fördelats på rikets samtliga 106 skördeområden. Urvalet är stratifierat efter
produktionsområde och företagens odlingsareal, totalt 24 strata.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan
förändringar ske i företagsbeståndet. Från och med 2004 utgörs urvalsramen av
företag i årets aktuella register med stödansökningar, vilket medför att både
över- och undertäckning minskats till en lägre nivå. Över- och undertäckningen
bedöms påverka resultaten i mycket liten utsträckning.

I samband med övergången från arealstöd till gårdsstöd år 2005 till följd av EU:s jordbruksreform ansökte fler jordbrukare om stöd än tidigare. Förändringarna av stödreglerna har påverkat de redovisade arealerna av slåtter- och betesvall som ökade med 10 procent. Denna ökning innebar inte att jordbruket förändrades på motsvarande sätt utan berodde till stor del på att stödreglerna ändrades. För 2006 ökade slåtter- och betesarealen med ytterligare nästan 3 procent jämfört med fjolåret medan antal odlare minskade.

Den övervägande delen av åkerarealer på jordbruksföretag som inte ansöker om stöd, och därmed inte ingår i Jordbruksvekets register för stödansökningar, bedöms vara vall och outnyttjad åkermark. Totalskörden av slåttervall kan därför underskattas i någon mån.

2.2.3 Mätning

Undersökningen genomförs sedan 2002 som en postenkätundersökning med kompletterande uppgiftsinsamling per telefon. Under åren 2000 och 2001 genomfördes begränsade provundersökningar för att utveckla postenkätmetoden som får anses som relativt svår. Många olika skördemetoder tillämpas och flera skördar tas. Att då ange kvantiteter i vikt eller volym samt torrsubstanshalter kan vara svårt för lantbrukarna. Uppgiftslämnarfel och eventuella intervjuareffekter kan inte kvantifieras.

Undersökningen omfattar bara slåttervall, första skörd och återväxt som tillvaratas för inbärgning. Betesvall ingår inte i undersökningen. Återväxt som betades ingick i undersökningen fram t.o.m. 1992 när uppgifterna fortfarande baserades på provtagning. Det är knappast möjligt för brukarna att uppge hur stor skörden som tillvaratas genom bete är och därmed har denna insamling av data utgått. Uppgifter inhämtas för varje återväxtskörd, men endast den sammanslagna återväxtskörden redovisas.

2.2.4 Svarsbortfall

Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden redovisas. Undersökningar om skörden av vall är relativt komplicerad och blanketten kan uppfattas som svår. En omfattande telefonuppföljning är nödvändig för att få högre svarsfrekvens.

Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata. Bortfallets storlek fördelat på län och produktionsområden och riket redovisas i SM. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

2.2.5 Bearbetning

I samband med dataregistreringen görs en första granskning av uppgifterna. Uppgifterna omräknas till enhetliga vattenhalter m.m. Arbetet med undersökningen kräver god ämneskunskap.

För första skörden beräknas hektarskörden som kvoten mellan skattad totalskörd och skattad areal på läns-, produktionsområdes- respektive riksnivå. Återväxten

tillvaratas i regel genom flera skördar. Vid beräkningarna har dessa sammanlagits till en total återväxtskörd. Skattningarna har skett på motsvarande sätt som för första skörden och med samma areal, dvs. hela slåttervallsarealen. Detta även om återväxten inte tillvaratagits på hela arealen, vilket innebär att de redovisade hektarskördarna blir lägre än om skattningen skulle ha avsett enbart tillvaratagen återväxtareal.

På basis av hektarskördarna och den aktuella slåttervallarealen beräknas sedan totala inbärgade skörden av slåttervall. Totala vallarealen enligt den slutliga arealstatistiken har då fördelats på slåttervallsareal, betesvallsareal och vall som inte utnyttjats med hjälp av de uppgifter som insamlats. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

2.2.6 Modellantaganden

Vid beräkning av företagens totala skörd har all skörd oavsett tillvaratagningsätt omräknats till skörd av hö. Omvandlingstal mellan olika tillvaratagningsätt och kvantitet hö har då använts. Ett omfattande arbete har lagts ned på att få dessa omvandlingstal så korrekta som möjligt, men de får ändå betraktas som osäkra. Omvandlingstalen kan ge upphov till systematiska fel.

Vid beräkning av slutlig totalskörd används grödarealer som avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Härvid görs ett antagande att hektarsköörden är densamma på företag med åkerareal mellan 2,1-5 hektar som för större företag, vilket kan ge en viss överskattning av totalsköörden. Areal slåtter- och betesvall på jordbruksföretag med 2,1-5 hektar åkermark uppgår till 3,4 procent av total grödareal.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel. Med hjälp av medelfelet kan exempelvis ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd på 4 500 kilo per hektar och ett medelfel på 3,0 procent kan man med liten felrisk (5 procent) säga att intervallet $4\,500 \pm 2 \times 3 \text{ procent} \times 4\,500$ (dvs. 4 230 - 4 770 kilo per hektar) omfattar den verkliga hektarsköörden. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelet är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med användningen av statistiken. Medelfel redovisas för hektarskördar och totalskördar. Medelfelet för totalsköörden är oftast större än medelfelet för hektarsköörden. Anledningen är en osäkerhet i uppdelningen av vallarealen då den fördelats på slåttervallsareal och areal betesvall respektive ej utnyttjad vall.

För att skörderesultat ska redovisas krävs att det finns minst 20 observationer för grödan och att medelfelet är högst 35 procent.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Skörd av slåttervall publiceras årligen vid ett tillfälle:

- Slutliga resultat för län, produktionsområden och riket (våren året efter skörd).

3.2 Framställningstid

Slutliga resultat publiceras cirka 8 månader efter skörden.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik. Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagningar i fält utfördes i slåttervall i full skala t.o.m. 1992. Av besparingsskäl genomfördes successiva förändringar av undersökningen. Under 1993 och 1994 genomfördes provtagningar i 80 av landets 106 skördeområden och skattningar gjordes endast för första skörden. Tidigare hade även vallåterväxten undersökts. För 1995-1997 redovisades endast uppgifter för första skörden och då bara på riksnivå. Resultaten baserades på provtagningar i 32 skördeområden. Fr.o.m. 1998 och fram t.o.m. 2001 genomfördes inga undersökningar för skörd av slåttervall. Ett ökat intresse för skörd av slåttervall gjorde att framtagning av statistik återupptogs under 2002. För 2002 redovisades resultaten endast för produktionsområden och riket men fr.o.m. 2003 redovisas även resultat på länsnivå.

Undersökningen omfattar bara slåttervall, första skörd och återväxt som tillvaratas för inbärgning. Återväxt som betas ingår alltså inte i undersökningen, vilket den gjorde när skörden baserades på provtagning.

När statistiken baserades på skörden från provytor avsåg hektarskörden skörd per besädd areal. När uppgifterna nu hämtas in från jordbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan, vilket bör ge en något lägre hektarskörd. Effekten blir dock inte så stor eftersom de uppmätningar av arealerna som har gjorts efter EU-inträdet har lett till att lantbrukarnas redovisning av grödarealerna under senare år överensstämmer allt bättre med den besädda arealen.

Fr.o.m. år 2000 bygger arealuppgifterna på information som jordbrukare lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Därmed saknas grödarealer för de jordbrukare som inte ansökt om ersättning/stöd. Se även avsnitt 2.2.2.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

God sammanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om preliminära grödarealer för 2006 redovisas i ett statistiskt meddelande (JO 10 SM 0602) och slutliga grödarealer år 2006 i JO 10 SM 0701.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom pressmeddelanden. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se under Statistik och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. Den slutliga statistiken för tidigare år (fr.o.m. 2002) finns tillgänglig i Sveriges statistiska databaser. Åtkomst sker via SCB:s webbplats och användandet är avgiftsfritt. Statistik från databasen ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

De som kostnadsfritt önskar erhålla statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@sjv.se.

En sammanfattning av resultaten redovisas i Jordbruksstatistisk årsbok och i Statistisk årsbok.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, diagram och kommenterande text.

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 19, samt i PM-serien PM RM/Lantbruksstatistik vid SCB.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som ej gallrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparat vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:

Gerda Ländell, tfn 019 - 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se

Gunnel Wahlstedt, tfn 019 – 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se